

سنجش نگرش اعضای شورای اسلامی روستاها به اولویت شاخص‌های کیفیت زندگی در نواحی روستایی (نمونه موردی: روستاهای شهرستان دهگلان)

وحید ریاحی^۱ - عاطفه احمدی^{۲*} - هادی علیزاده^۳ - زهره قادرمرزی^۴

۱- دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۲- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

۳- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۴- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۰۶/۱۱ صص ۶۴-۵۵ تاریخ تصویب: ۱۳۹۲/۱۱/۱۵

چکیده

هدف: هدف از انجام پژوهش حاضر سنجش نگرش اعضای شورای اسلامی ۱۳ روستای شهر دهگلان در استان کردستان نسبت به اولویت شاخص‌های کیفیت زندگی در نواحی روستایی این منطقه است. این هدف باعث آشکارشدن اولویت توجه به بهبود شاخص‌های کیفیت زندگی در ناحیه موردبررسی خواهد شد.

روش: پژوهش حاضر براساس روش توصیفی^۰ تحلیلی است که مبنای گردآوری داده‌ها به صورت پیمایشی با ابزار پرسشنامه انجام گرفته است. محدوده مورد مطالعه ۱۳ روستای واقع در شهرستان دهگلان استان کردستان است که برای اولویت‌سنجی شاخص‌های کیفیت زندگی روستایی در این روستاها از نظرات ۲۶ نفر از اعضای شورای اسلامی این روستاها بودند، بهره برده شده است. برای تحلیل داده‌های به دست آمده حاصل از نظرات کارشناسان، از مدل تحلیل سلسله‌مراتبی دلفی فازی (FDAHP) استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج مطالعه در زمینه ارزیابی و سنجش کیفیت زندگی در میان روستاهای مورد مطالعه براساس شاخص‌های شناسایی شده برای ارزیابی کیفیت زندگی در ابعاد مختلف، نشان داد که شاخص کیفیت بهداشت و سلامتی اجتماعی دارای بیشترین وزن‌ها در وزن‌های حداقل، میانگین و حداکثر فازی (T_i) شده است. همچنین، با کسب ۰/۳۱۱ امتیاز وزن غیرفازی یا دیفازی شده نهایی دارای بیشترین اولویت در بین شاخص‌های کیفیت زندگی روستایی از دیدگاه کارشناسان منتخب روستاهای مورد مطالعه می‌باشد. پس از این شاخص، به ترتیب شاخص کیفیت مسکن و ابعاد کالبدی با شناسه C با ۰/۲۸۹ امتیاز و کیفیت زیرساخت‌های روستایی با شناسه F و با ۰/۱۲۱ امتیاز فازی در رتبه‌های دوم و سوم اولویت شاخص‌های کیفیت زندگی در روستاهای ۱۳ گانه مورد مطالعه قرار دارند.

محدودیت‌ها/راهبردها: نبود استاندارد مدونی برای تعریف کیفیت زندگی با توجه به تعدد بودن تعاریف متفاوت از کیفیت زندگی از چالش‌های اصلی این پژوهش می‌باشد.

اصالت و ارزش: پژوهش حاضر از این نظر دارای اهمیت است که کیفیت زندگی را از جنبه‌های عینی و ذهنی بررسی کرده است و به نتایج قابل توجهی در هر دو جنبه دست یافته است.

کلیدواژه‌ها: کیفیت زندگی، شاخص‌های ارزیابی کیفیت زندگی، روش‌های تحلیل تصمیم‌گیری چندمعیاره، دهگلان

۱. مقدمه

۱.۱. طرح مسئله

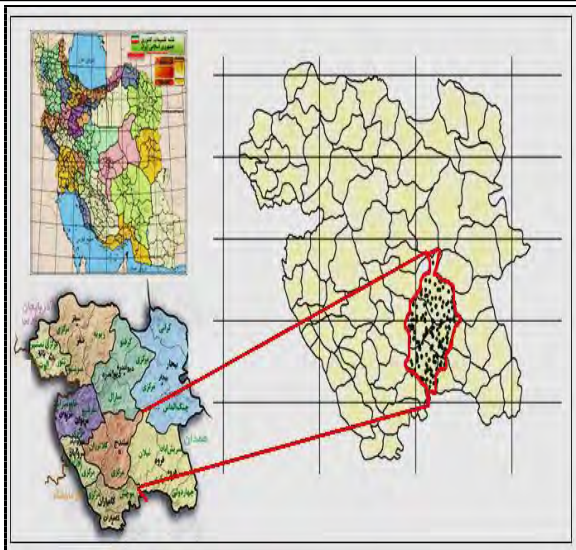
کیفیت زندگی و برخورداری از آن، مفهومی پیچیده و چندبعدی است که تحت‌تأثیر مؤلفه‌هایی چون زمان و مکان، ارزش‌های فردی و اجتماعی قرار دارد و از این‌رو، در نظر افراد و گروه‌های مختلف معانی گوناگونی برای آن وجود دارد. برخی آن را قابلیت زیست‌پذیری یک ناحیه، برخی دیگر اندازه‌ای برای میزان جذابیت و برخی رفاه عمومی، بهزیستی اجتماعی، شادکامی، رضایتمندی و مواردی از این دست تعبیر کرده‌اند (اپلی و منون^۱، ۲۰۰۸). از دیرباز، ارتقای کیفیت زندگی در مقیاس‌های فردی و اجتماعی مورد توجه برنامه‌ریزان بوده است؛ اما در دهه‌های اخیر و با اولویت قراردادن هدف اجتماعی توسعه و تدوین آن‌ها در قالب برنامه‌های توسعه، به تدریج نگرش انسانی و جامعه‌شناختی درباره کیفیت زندگی در نوشتارهای توسعه و همچنین، برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های کلان کشورهای پیشرفته راه یافته است. با گسترش رویکرد انسانی و ورود مفهوم کیفیت زندگی به نوشتارهای توسعه پایدار و برنامه توسعه اجتماعی و محیطی و اقتصادی جدید، تاکنون مراکز و مؤسسات بسیاری به مطالعه و بررسی مفهوم کیفیت زندگی، شاخص‌های سنجش و چگونگی ارتقای آن پرداخته‌اند (مسام^۲، ۲۰۰۲، ص. ۱۶۵).

این مسئله را براساس دو روش بررسی کرده‌اند: در روش نخست، به شاخص‌های قابل‌سنجش برای انعکاس میزان برآورده شدن نیازهای انسانی یا ارزیابی عینی کیفیت زندگی تأکید می‌شود و در روش دوم، به سطوح شادکامی و رضایتمندی معمولاً براساس گزارش‌های شخصی افراد از تجارب زندگی در فضاهای زیستی تأکید می‌گردد که به آن بهزیستی ذهنی می‌گویند (کوکبی، پورجعفر، و تقوایی، ۱۳۸۴، ص. ۱۰؛ اما آنچه که در اصطلاح اندازه‌های عینی کیفیت زندگی نامیده می‌شود، عموماً بر شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیک متمرکز هستند. این درحالی است که تمرکز اندازه‌های ذهنی کیفیت زندگی بر گزارش‌های شخصی افراد از تجارب زندگی است و همین موارد مکمل شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیک هستند. باید اذعان کرد که کیفیت زندگی از زمان و مکان بسیار تأثیر می‌پذیرد و مؤلفه‌ها و عوامل تشکیل‌دهنده آن با توجه به دوره زمانی یا مکان جغرافیایی و سطوح توسعه-یافتگی، متفاوت خواهند بود (بولاک^۳، ۲۰۰۴، ص. ۲۵). بعد

دیگری از مسئله این است که تاکنون سنجش مفاهیم توسعه و به‌خصوص توجه به مؤلفه‌های اجتماعی مانند سنجش مؤلفه-های کیفیت در زندگی اجتماعی که در رویکرد راهبردی توسعه و در نواحی روستایی این مسئله صورت کم‌رنگ‌تری داشته و از آن غفلت شده است (پاکتی^۴، ۲۰۱۱، ص. ۱۱).

در کشورهای درحال توسعه، به دلیل شکاف موجود در سطح برخورداری از مؤلفه‌ها و شاخص‌های کیفیت زندگی که به نوعی بیانگر شکاف در توسعه و برخورداری در نواحی روستایی این مناطق نیز است، مسئله یادشده بیشتر نمایان می‌گردد. این درحالی است که توجه و برنامه‌ریزی در راستای چالش‌های موجود در زمینه کیفیت زندگی در نواحی روستایی می‌تواند از چالش‌های دیگری چون پدیده مهاجرت و روستاگریزی و رکود در توسعه و تعالی بخش‌های مختلف در روستاها جلوگیری نماید (هارتمن^۵، ۲۰۰۶، ص. ۲۴). پایین‌بودن و ناچیزبودن سطح بهره‌مندی از شاخص‌های کیفیت زندگی در نواحی امروزه صورت چالش‌برانگیزی برای دست‌یافتن به بحث پایداری در روستاها نیز می‌باشد (موریزون^۶، ۲۰۰۵، ص. ۹۶). در واقع، تفکر درباره سنجش کیفیت زندگی روستایی، جامه عمل پوشاندن به مفهوم رویکرد «از پایین به بالا» در بحث برنامه‌ریزی‌های نوین اخیر است که مبنای اصلی توسعه پایدار نیز قلمداد گردیده است (کوداچ^۷، ۲۰۰۹، ص. ۲۸).

در کشور ما، این مسئله صورت گم‌شده مفاهیم اخیر توسعه و برنامه‌ریزی برای توسعه در مناطق مختلف آن از جمله نواحی روستایی بوده است؛ زیرا توجه عمده به شهر و شهرگرایی و مباحث توسعه و برنامه‌ریزی برای ارتقای کیفیت زندگی در شهرها، سیاست‌گذاری‌ها را از توجه به کیفیت زندگی در نواحی روستایی به‌عنوان مکان‌های مولد و مبدأ اصلی جریان زندگی در پهنه سرزمین بازداشته است. این مسئله در استان کردستان به‌عنوان یکی از استان‌های غربی کشور در سطح کلان و شهر دهگلان در سطح خرد نیز وجود داشته است. روستاهای مورد بررسی در مطالعه حاضر که در حوزه اداری شهر دهگلان قرار دارند، در بسیاری از شاخص‌های کیفیت زندگی از جمله خدمات بهداشتی و درمانی، مسکن و ابعاد کالبدی روستایی، آموزش و سایر خدمات نواقص و کمبودهای فراوانی دارند که توسعه روستایی در مباحث کیفیت زندگی در این نواحی را با چالش‌های متعددی مواجه ساخته است. درحقیقت، باید بیان کرد که بسیاری از مهاجرت‌های انجام‌شده و رکود در بخش‌های

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه در استان کردستان

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

۲.۲. روش تحقیق

برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از نظرات کارشناسان، از مدل تحلیل سلسله مراتبی دلفی فازی استفاده شده است. مدل به کاررفته در پژوهش حاضر مدل تحلیل سلسله مراتبی دلفی- فازی $FDAHP^A$ می‌باشد. در این مدل، پس از دریافت نظرات کارشناسان در مرحله نخستین، در مرحله بعد به محاسبه اعداد فازی (\tilde{a}_{ij}) پرداخته می‌شود. با توجه به انتخاب اعداد فازی مثلی در مدل پژوهش، این اعداد به صورت روابط چهارگانه معادلات ریاضی تعریف می‌شوند (عطایی، ۱۳۸۹، ص. ۱۹۳). همچنین، مقادیر مؤلفه‌ها یا اعداد فازی برای ارزش گذاری کارشناسان به شاخص‌های پژوهش در جدول شماره (۱) آمده است:

جدول ۱. متغیرهای زبانی برای ارزیابی اهمیت شاخص‌ها

مأخذ: عطایی، ۱۳۸۹، ص. ۵۴

اهمیت شاخص‌ها	عدد فازی
بسیار کم اهمیت	(۰، ۰، ۰/۱)
کم اهمیت	(۰، ۰/۱، ۰/۳)
تا حدودی کم اهمیت	(۰/۱، ۰/۳، ۰/۵)
بی تفاوت	(۰/۳، ۰/۵، ۰/۷)
تا حدودی با اهمیت	(۰/۵، ۰/۷، ۰/۹)
با اهمیت	(۰/۷، ۰/۹، ۱)
بسیار با اهمیت	(۰/۹، ۱، ۱)

کشاورزی و صنایع دستی این نواحی، به دلیل پایین بودن سطح شاخص‌های کیفیت زندگی در این روستاها و اجبار در اقدام به مهاجرت از این نواحی به شهرهای اطراف از جمله شهر دهگلان بوده است. با این توضیحات، در مطالعه حاضر سعی گردیده است تا با انتخاب شاخص‌های بایسته در زمینه کیفیت زندگی روستایی و با نظرسنجی از اعضای منتخب شوراهای اسلامی ۱۳ روستای موجود در منطقه، به اولویت‌سنجی تقویت شاخص‌های کیفیت زندگی روستایی در این نواحی از دیدگاه اعضای شورای اسلامی پرداخته شود. نتایج این پژوهش می‌تواند در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های آینده در نواحی روستایی این منطقه بسیار راهگشا باشد و راه‌حل بسیاری از مشکلات یادشده در این نواحی باشد.

۲. روش‌شناسی تحقیق

نوشتار حاضر با تأکید بر جنبه کاربردی آن و با روش‌شناسی توصیفی^۵ تحلیلی به انجام رسیده است. برای گردآوری داده‌های توصیفی از منابع کتابخانه‌ای مرجع در زمینه موضوع پژوهش و برای گردآوری بخش تحلیلی و موردی داده‌ها از نظرات ۲۶ نفر از اعضای شوراهای اسلامی ۱۳ روستای شهر دهگلان استان کردستان استفاده شده است. شایان ذکر است که از ۱۳ روستای منطقه مورد مطالعه، از هر کدام دو عضو شورای اسلامی انتخاب شدند و زمان مصاحبه و تکمیل فرایند پرسشنامه از آنان در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۲ بوده است.

۱.۲. قلمرو جغرافیایی تحقیق

شهر دهگلان در استان کردستان در ۴۷ درجه و حداکثر ۳۶ دقیقه طول شرقی و ۳۵ درجه و حداکثر ۳۸ دقیقه عرض شمالی از نصف‌النهار گرینویچ قرار گرفته است. این شهرستان از شمال به شهرستان‌های بیجار و دیواندره، از غرب به سنندج مرکز استان کردستان، از شرق به شهرستان قروه و از جنوب به شهرستان کامیاران منتهی می‌گردد (شکل ۱). براساس سالنامه آماری سال ۱۳۹۰، مساحت ۱۸۴۱ کیلومتر مربع دارد و از ۲ بخش، ۲ شهر، ۵ دهستان و ۱۳ روستا تشکیل شده است. (موحد و احمدی، ۱۳۹۲، ص. ۶).

آخر در مدل تحلیل سلسله‌مراتبی دلفی فازی، غیر فازی‌سازی وزن شاخص‌های پژوهش خواهد بود که با استفاده از رابطه (۴) انجام شده است:

$$W_i = (\prod_{j=1}^n w_{ij})^{1/3} \quad (4)$$

۳.۲. شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق

شاخص‌ها و متغیرهای ارزیابی کیفیت زندگی در روستاهای ۱۳گانه شهر دهگلان، در ۸ شاخص اصلی و ۳۳ متغیر تحلیل و ارزیابی شده است که در جدول (۲) ارائه شده‌اند. این شاخص‌ها و متغیرها پس از مطالعات اولیه بر روی منابع در دسترس در زمینه ادبیات و مبانی نظری مربوط به موضوع و پس از مطالعات در محدوده مورد مطالعه و براساس نیازها و شرایط موجود در منطقه مورد مطالعه تعیین شده‌اند.

در مرحله سوم روش تحلیل سلسله‌مراتبی دلفی فازی، ماتریس معکوس فازی تشکیل می‌گردد که از رابطه (۱) به دست می‌آید:

$$\tilde{A} = [\tilde{a}_{ij}] \tilde{a}_{ij} \times \tilde{a}_{ij} \approx 1 \quad \forall i, j = 1, 2, \dots, n \quad (1)$$

در مرحله چهارم مدل پژوهش، محاسبه وزن فازی نسبی متغیرهای پژوهش انجام شده است. برای دستیابی به این امر از روابط (۲) و (۳) استفاده شده است:

$$\tilde{Z}_i = (\tilde{a}_{ij} \otimes \dots \otimes \tilde{a}_{ij})^{1/n} \quad (2)$$

$$\tilde{W}_i = \tilde{Z}_i \otimes (\tilde{Z}_i \oplus \dots \oplus \tilde{Z}_n) \quad (3)$$

در روابط بالا، \otimes نماد ضرب اعداد فازی و \oplus نشان‌دهنده عمل جمع فازی می‌باشند.

در این روابط \tilde{W}_i یک بردار سطحی است که نشان‌دهنده وزن فازی پارامتر نام می‌باشد (عطایی، ۱۳۸۹، ص. ۱۹۷). مرحله

جدول ۲. شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش

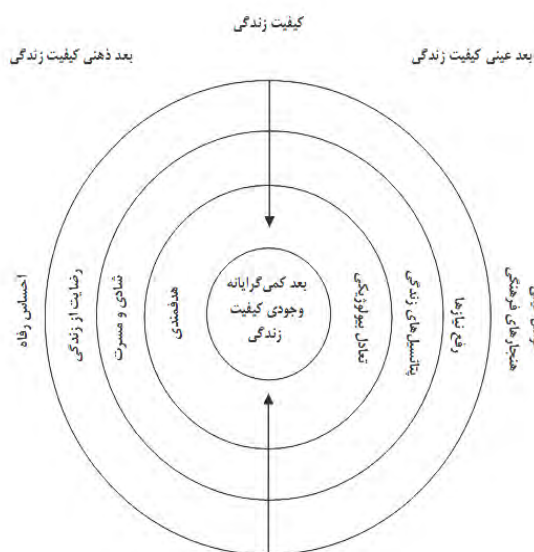
مآخذ: رضوانی، شکیبا، و منصوریان، ۱۳۸۷؛ پورطاهری، رکن‌الدین افتخاری، و فتاحی، ۱۳۹۰؛ رکن‌الدین افتخاری، فتاحی، و حاجی‌پور، ۱۳۹۰؛ ونتگودت، مریک، و اندرسون^۱، ۲۰۰۳؛ کمپ، لیدرمیجر، مارسمان، و هولاندر^۲، ۲۰۰۳؛ مرکز توریسم و گروه منابع جنگل دانشگاه مینسوتا^۱.

متغیرها	شاخص‌ها
وضعیت روستا از جنبه جایگاه دفن زباله- وضعیت روستا از لحاظ برخورداری از شبکه فاضلاب- کیفیت موقعیت روستا در برابر مخاطرات طبیعی- کیفیت وضعیت روستا از لحاظ شرایط آب‌وهوایی	کیفیت محیطی
نوساز بودن و کیفیت مناسب مدارس- دسترسی دانش‌آموزان به مدارس- استفاده از معلمان خوب و باتجربه- کیفیت وسایل گرمایش و سرمایشی مدارس- وجود آزمایشگاه، کتابخانه و تجهیزات مرتبط با مدارس	کیفیت آموزشی
مصرف مواد غذایی پروتئینی (گوشت، ماهی و ...) در برنامه غذایی- مصرف سبزیجات در برنامه غذایی- وجود پزشکان خوب و باتجربه- دسترسی به مراکز بهداشتی درمانی- کیفیت سلامت جسمانی خود و اعضای خانواده	کیفیت بهداشت
رضایت از شغل- رضایت از درآمد- رضایت از پس‌انداز- میزان دارایی خانواده (مقدار زمین، ملک، اتومبیل)- امنیت شغلی (بیمه بازنشستگی، بیمه شغلی)	کیفیت درآمد
کیفیت بالا و نوساز بودن منازل- استفاده از مصالح خوب و مقاوم- نورگیری و روشنایی منازل- وجود تسهیلات مناسب در منازل (سرویس بهداشتی، سیستم گرمایشی و سرمایشی)- نبود جانوران مودی و مشکلات ناشی از آنها	کیفیت مسکن
امکانات ورزشی روستا- امکانات فرهنگی هنری روستا (کتابخانه و ...) - وجود مسافرت در برنامه سالانه خانواده	کیفیت اوقات فراغت
وضعیت ارتباطی روستا (پوشش شبکه ارتباطی راه‌ها)- فاصله مناسب برای دسترسی به شهر- وضعیت روستا از نظر شبکه آب، برق، گاز و تلفن روستا	کیفیت زیرساخت‌ها
اتحاد و انسجام میان ساکنان و دوری از نزاع و کشمکش- امنیت عمومی روستا (شرارت، دزدی، قتلان مزاحمت)- دسترسی به پاسگاه نیروی انتظامی	کیفیت امنیت اجتماعی

۳. مبانی نظری تحقیق

دولت‌های تاجر در انگلستان و ریگان در آمریکا که طرفدار کاهش ارائه خدمات عمومی در سکونتگاه‌های شهری و روستایی بودند، دیگر مفهوم دوران لیبرالیسم اولیه نیمه قرن بیستم که با عنوان «اقتصاد رفاه»^{۱۳} مطرح بود، از فرایند برنامه‌ریزی و خدمت‌رسانی غرب رخت برپست و متعاقب آن آزادی-

در زمان‌های گذشته خط مشی مشخصی برای بهبود کیفیت زندگی روستایی وجود نداشت. توسعه اقتصادی و اجتماعی مناطق روستایی بیشتر در سیطره بهبود زندگی شهری بود و در دوران نئولیبرالیسم^{۱۴} بعد از روی کار آمدن

شکل ۲. مدل چندگانه ارزیابی کیفیت زندگی

مأخذ: ونت گوتو، ۲۰۰۳، به نقل از پورطاهری، رکن‌الدین افتخاری، و فتاحی، ۱۳۹۰

شناخت، اندازه‌گیری و بهبود کیفیت زندگی از اهداف عمده محققان، برنامه‌ریزان و دولت‌ها در چند دهه اخیر بوده است. این عرصه علمی و تحقیقاتی مورد توجه تعداد زیادی از رشته‌ها، از جمله جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، اقتصاد، علوم محیطی، جغرافیا، پزشکی و ... است (رضوانی، شکیبی و منصوریان، ۱۳۸۷، ص. ۳۶). در این بین، کیفیت زندگی روستایی بیانگر تلاش و رضایت مردم به بهبود شرایط زندگی، احساس امنیت و رفاه است؛ اما محققان بیان داشته‌اند که زندگی با کیفیت مناسب در مناطق روستایی زمانی توسعه می‌یابد که دولت‌ها بتوانند فرایندهای اقتصادی، اجتماعی و محیطی تأثیرگذار را به سطح روستا بکشانند و شرایط زندگی برای ساکنان روستاها را هم‌تراز با زندگی جوامع شهری در آورند که این امر محقق نمی‌شود؛ مگر اینکه مردم در برنامه‌ها فراموش نشوند (فوتا و اوولا، ۲۰۱۰، نقل از نقوی، ۱۳۹۱، ص. ۱۲۶). در برنامه‌های اخیر توسعه روستایی اتحادیه اروپا، اهمیت قابل توجهی به بهبود کیفیت زندگی اجتماعی در مناطق روستایی و ایجاد زمینه‌هایی که افراد بتوانند آزادانه و با استقلال درونی زندگی خود را تغییر دهند و به رفاه اجتماعی دست یابند، در سطوح ملی و منطقه‌ای مطرح شده است (بست، کومین و لو، ۲۰۰۰، ص. ۶۹). با وجود مجموعه‌ای از تحقیقات گسترده‌ای که در زمینه کیفیت زندگی توسط کارشناسان روستایی صورت گرفته است، باید بتوانیم شاخص‌های عینی و ذهنی را که شامل درآمد، اشتغال، مسکن، آموزش و پرورش، زندگی بهتر و شرایط

های فردی و اجتماعی برای مناطق روستایی به دست فراموشی سپرده شد و دولت‌ها فشار سیاسی خود را برای بهبود کیفیت زندگی شهری مدنظر گرفته بودند (نقوی، ۱۳۹۱، ص. ۱۲۴)؛ به این ترتیب، پایین بودن سطح زندگی در نواحی روستایی مشکلات عمده‌ای را به دنبال داشت که یکی از نتایج آن مهاجرت روستاییان به سمت شهرهای بزرگ بود که مسائل و مشکلات متعدد اجتماعی، اقتصادی و محیطی را در نواحی روستایی و نیز در شهرها به دنبال داشت (رضوانی، منصوریان، و احمدی، ۱۳۸۸). از آنجایی که شهرها و روستاها در پیوند با یکدیگر می‌توانند تداوم حیات داشته باشند، از این رو رشد و توسعه هر ناحیه در گرو رشد و توسعه متوازن شهرها و روستاها در راستای یکدیگر و گسترش امکانات و بهبود کیفیت زندگی در آن‌ها است. بهبود کیفیت زندگی در هر جامعه‌ای، یکی از مهم‌ترین اهداف سیاست‌های عمومی آن جامعه است (لطفی، ۱۳۸۸، ص. ۱). در این راستا، یکی از مباحث مهم برای ایجاد توازن در نواحی روستایی و شهری ارزیابی و برنامه‌ریزی برای شاخص‌ها و مؤلفه‌های کیفیت زندگی است. این مفهوم بیانگر میزان استفاده افراد از امکاناتی است که از آن برخوردار هستند؛ اما نه فقط امکاناتی که فرد به آن‌ها دست یافته است، بلکه تمامی شرایط و فرصتهایی که فرد می‌تواند در نتیجه آن قدرت انتخاب داشته باشد تا بتواند رفاه، تأمین نیازها و بهبودی زندگی خود را درون فرایندهای اقتصادی و اجتماعی محیطی که در آن زندگی می‌کند، فراهم نماید (نقوی، ۱۳۹۱، ص. ۱۲۷)؛ بنابراین، یکی از مشخصات اصلی بنیادین کیفیت زندگی، چندبعدی بودن آن است (کرد زنگنه، ۲۰۰۶، ص. ۳). بیشتر محققان و صاحب‌نظران این حوزه معتقد هستند که کیفیت زندگی دارای ابعاد فیزیکی، اجتماعی، روان‌شناختی، محیطی و اقتصادی است (دهداری، ۲۰۰۱، ص. ۴۰). مطالعات درمورد کیفیت زندگی می‌تواند به صورت سطوح متقاطع یا طولی با متغیرهای ساده یا چندگانه باشد. دو مدل معروف برای توضیح ارتباط بین کیفیت زندگی و دیگر متغیرها پیشنهاد شده‌اند. مدل از بالا به پایین براساس این فرض است که کیفیت زندگی ویژگی ثابتی است که باعث خروجی نتیجه‌های معینی در زندگی افراد می‌شود و مدل از پایین به بالا که مبتنی بر این قضیه است که متغیرهای خاصی کیفیت زندگی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند (لطفی، ۱۳۸۸، ص. ۶۷).

ولی اگر مشترکات این تعاریف مدنظر قرار گرفته شوند، در آن صورت می‌توان گفت که کیفیت زندگی عبارت است از شرایط بهتر زندگی که در آن توازن، هماهنگی، مطلوبیت و برابری عادلانه در مکان‌های زیست نهادینه شده باشد و زمینه‌های لازم برای زندگی همراه با سلامت، امنیت، آسایش، آرامش، خلاقیت و زیبایی پدید آمده باشد. آنچه که مسلم و بدیهی می‌نماید، این است که بسیاری از محققان نیاز به هر دو دسته از شاخص‌های عینی و ذهنی را برای ارزیابی کیفیت زندگی خاطر نشان کرده‌اند (خوارزمی، ۱۳۸۳، ص. ۴)؛ امری که در پژوهش حاضر نیز برای سنجش و ارزیابی کیفیت زندگی بر آن تأکید شده است.

۴. یافته‌های تحقیق

پس از تعیین شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق، برای سنجش میزان اولویت شاخص‌ها و متغیرهای مطرح‌شده در ارتباط با ارزیابی کیفیت زندگی مناطق روستایی با هدف تعیین وزن این شاخص‌ها، فرم‌های نظرسنجی شامل همه شاخص‌های پژوهش اعم از شاخص‌ها و متغیرها، برای شوراهای اسلامی روستاها ارسال گردیدند. پس از انجام نظرسنجی و ارزیابی نتایج حاصل از آن، ماتریس مقایسه زوجی اصلی برای شاخص‌های اصلی و فرعی پژوهش با هدف انجام مراحل وزن‌گذاری در مدل تحلیل سلسله‌مراتبی دلفی فازی *FDAHP* تشکیل شد. برای تشکیل ماتریس ذکرشده از تابع عضویت مثلثی (شکل ۳) و اعداد فازی مثلثی طبق روابط ۱ تا ۴ استفاده شده است.

زیست‌محیطی و نیز تجارب، ارزش‌ها، رفاه، شادی و رضایت از زندگی، سازگاری کیفیت زندگی اعم از روش‌های مبتنی بر نیازهای به‌دست‌آمده، سلسله‌مراتب نیازهای انسان، نیازهای کمبود گرسنگی، تشنگی، تنهایی و امنیت است، با مدل‌های کلاسیک بهبود زندگی اجتماعی نظیر سلامت روانی، شادابی، روحیه، رضایتمندی یکپارچه نمایم (براون، بولینگ، و فلینن^{۱۵}، ۲۰۰۴، ص. ۸۱). و از این طریق بتوانیم کیفیت زندگی را در مناطق روستایی ارزیابی کنیم.

بنابراین، برای ارزیابی کیفیت زندگی بر دو روش تأکید شده است: در روش نخست، به شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی و محیطی قابل سنجش برای انعکاس میزان برآورده‌شدن نیازهای انسانی تأکید می‌شود و در روش دوم، سطوح شادکامی و رضایتمندی، آن هم معمولاً براساس گزارش‌های شخصی افراد از تجارب زندگی در فضاهای زیستی مورد تأکید قرار می‌گیرد که به آن بهزیستی ذهنی می‌گویند (کوکبی، پورجعفر، و تقوایی، ۱۳۸۴، ص. ۱۰). محققان بر این بارو هستند که اصطلاح کیفیت زندگی مانند مفهوم توسعه تا اندازه‌ای مبهم است؛ از یک‌بعد، کیفیت زندگی فردی به‌عنوان پنداشتی از چگونگی گذران فرد مطرح می‌شود و از بعدی کلی‌تر، دربرگیرنده موقعیت‌های زندگی در مکان‌های مختلف حول عامل مشخصی است که موقعیت‌ها عبارت‌اند از: محیط پیرامونی یا فرهنگ در جامعه‌ای معین (پال و کومر^{۱۶}، ۲۰۰۵، ص. ۲۱۷).

با توجه به آنچه ذکر شد، می‌توان گفت که در زمان حاضر اتفاق نظر چندانی در زمینه مفهوم کیفیت زندگی وجود ندارد؛

جدول ۳- ماتریس مقایسه زوجی فازی برای شاخص‌های پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

	A	B	C	D	E	F	G	
A	(۱,۱,۱)	(۰/۲۱, ۰/۲۸۳۱)	(۰/۳۵, ۰/۳۶, ۰/۴۲)	(۰/۲۰, ۰/۲۲, ۰/۲۳)	(۰/۳, ۰/۳۱, ۰/۳۴)	(۰/۲۴, ۰/۲۷, ۰/۲۹)	(۰/۲۶, ۰/۲۹۱, ۰/۳۱)	(۰/۳۰۱, ۰/۳۱۱, ۰/۳۲۲)
B	(۰/۳۳۳, ۰/۳۳۴)	(۱,۱,۱)	(۰/۳۹, ۰/۴۱, ۰/۴۵)	(۰/۳۳, ۰/۳۷, ۰/۳۹)	(۰/۴۲, ۰/۴۵, ۰/۴۸)	(۰/۴۳, ۰/۴۷, ۰/۵۱)	(۰/۴۳۳, ۰/۴۵۲, ۰/۴۷)	(۰/۴۳۱, ۰/۴۴۴, ۰/۴۵۱)
C	(۰/۶, ۰/۶۴, ۰/۶۶)	(۰/۵۴, ۰/۵۶, ۰/۵۹)	(۱,۱,۱)	(۰/۴۱, ۰/۴۴, ۰/۴۷)	(۰/۶۳, ۰/۶۵, ۰/۶۷)	(۰/۶, ۰/۶۴, ۰/۶۹)	(۰/۵۹, ۰/۶, ۰/۶۱۲)	(۰/۶۲, ۰/۶۶, ۰/۶۷۱)
D	(۰/۷, ۰/۷۳, ۰/۷۶)	(۰/۷۱, ۰/۷۴, ۰/۷۷)	(۰/۷, ۰/۷۳, ۰/۷۵)	(۱,۱,۱)	(۰/۵۸, ۰/۶, ۰/۶۱)	(۰/۵۹, ۰/۶, ۰/۶۳)	(۰/۶۶۶, ۰/۶۷, ۰/۷)	(۰/۶۵, ۰/۶۸, ۰/۷۰۶)
E	(۰/۴۶, ۰/۴۸, ۰/۵)	(۰/۶۲, ۰/۶۵, ۰/۶۹)	(۰/۴۹, ۰/۵, ۰/۵۲)	(۰/۴۱, ۰/۴۳, ۰/۴۴)	(۱,۱,۱)	(۰/۵۷, ۰/۶۴, ۰/۶۷)	(۰/۴۱۳, ۰/۴۲۲, ۰/۴۴۷)	(۰/۴۶, ۰/۴۹, ۰/۵۰۱)
F	(۰/۵, ۰/۵۳, ۰/۵۶)	(۰/۵۲, ۰/۵۵, ۰/۵۷)	(۰/۵۵, ۰/۵۷, ۰/۶)	(۰/۴۸, ۰/۵, ۰/۵۳)	(۰/۵, ۰/۵۳, ۰/۵۶)	(۱,۱,۱)	(۰/۴۱۱, ۰/۴۲۲, ۰/۴۴۵)	(۰/۴۹۹, ۰/۴۲, ۰/۴۵۶)
G	(۰/۲۹, ۰/۳۳, ۰/۳۳)	(۰/۲۳, ۰/۲۶, ۰/۲۹)	(۰/۱۹, ۰/۲۳, ۰/۲۱۱)	(۰/۱۸۴, ۰/۱۹, ۰/۲۰۱)	(۰/۲, ۰/۲۱۳, ۰/۲۲)	(۰/۲۱, ۰/۲۱۹, ۰/۲۲۵)	(۱, ۱, ۱)	(۰/۳۱۷, ۰/۳۲, ۰/۳۴)
H	(۰/۲۷۲, ۰/۲۸, ۰/۲۹)	(۰/۲۹, ۰/۳, ۰/۳۱)	(۰/۱۷۵, ۰/۱۹, ۰/۲)	(۰/۱۶, ۰/۱۷۱, ۰/۱۹)	(۰/۱۶۹, ۰/۱۸, ۰/۱۹۵)	(۰/۲, ۰/۲۰۹, ۰/۲۱۳)	(۰/۳۳۱, ۰/۲۴, ۰/۲۶)	(۱, ۱, ۱)

بعد از مرحله وزن گذاری برای ماتریس شاخص های پژوهش، وزن فازی نسبی برای \tilde{Z}_i و \tilde{Z} با توجه به رابطه (۶) گردیده است که نتایج این آزمون برای شاخص های پژوهش در جدول (۴) آمده است. محاسبه وزن فازی نسبی برای محاسبه شاخص های پژوهش نشان می دهند که در مرحله اول تحلیل سلسله مراتبی دلفی فازی، از دیدگاه کارشناسان منتخب پژوهش، شاخص کیفیت بهداشت و سلامتی اجتماعی در روستاها با شناسه D اوزان بیشتری را به خود اختصاص داده است.

ماتریس مقایسه زوجی دلفی فازی برای معیارهای اصلی به شرح زیر است. (لازم است ذکر شود که در جداول فازی، شاخص کیفیت اوقات فراغت روستایی با شناسه A، کیفیت محیط روستایی با شناسه B، کیفیت مسکن و ابعاد کالبدی روستایی با شناسه C، کیفیت بهداشت و سلامتی اجتماعی روستایی با شناسه D، کیفیت امنیت اجتماعی با شناسه E، کیفیت زیرساخت های روستایی با شناسه F، کیفیت آموزش روستایی با شناسه G و کیفیت اشتغال و درآمد روستایی با شناسه H مشخص گردیده است).

جدول ۴. محاسبه وزن فازی نسبی برای شاخص های پژوهش

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۳۹۲

\tilde{Z}_i			\tilde{Z}			شناسه
۰/۳۷۱	۰/۳۶۲	۰/۳۵۵	۰/۰۰۳۵۲	۳/۳۶	۲۹۹۱	A
۰/۴۲۵	۰/۴۱۸	۰/۴۰۹	۰/۰۰۴۱۹	۴/۰۲	۵۰۱۲	B
۰/۵۷۲	۰/۵۶۶	۰/۵۶۲	۰/۰۰۶۰۳	۶/۵۲	۷۹۱۲	C
۰/۶۰۱	۰/۵۸۹	۰/۵۷۳	۰/۰۰۸۲۵	۷/۳۲	۸۰۲۳	D
۰/۴۹۶	۰/۴۸۴	۰/۴۷۷	۰/۰۰۵۹۵	۵/۴۵	۶۶۲۳	E
۰/۴۶۱	۰/۴۵۶	۰/۴۳۵	۰/۰۰۵۰۸	۵/۱۴	۶۰۱۱	F
۰/۴۰۱	۰/۳۹۳	۰/۳۷۲	۰/۰۰۴۶	۳/۹۹	۴۲۳۴	G
۰/۳۹۱	۰/۳۸۶	۰/۳۶۷	۰/۰۰۴۲	۳/۶۴	۳۴۲۱	H

جدول ۵. محاسبه وزن فازی نسبی برای متغیرهای پژوهش

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۳۹۲

شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i	شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i	شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i	شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i
A ₁	(۰/۰۳۰۹)	(۰/۲۸۷)	B ₁	(۰/۴۶)	(۰/۴۳۱)	C ₁	(۰/۰۵۳۲)	(۰/۵۲۹)	D ₁	(۰/۰۶۶)	(۰/۵۵۶)
A ₂	(۰/۰۳۰۱)	(۰/۲۷۶)	B ₂	(۰/۴۶۲)	(۰/۴۳۳)	C ₂	(۰/۰۵۴)	(۰/۵۳۸)	D ₂	(۰/۰۶۴)	(۰/۵۶۷)
A ₃	(۰/۰۳۰۴)	(۰/۲۷۹)	B ₃	(۰/۴۵۹)	(۰/۴۲۹)	C ₃	(۰/۰۵۳۱)	(۰/۵۲۲)	D ₃	(۰/۰۶۷)	(۰/۵۸۳)
A ₄	-	-	B ₄	(۰/۴۶۱)	(۰/۴۳)	C ₄	-	-	D ₄	(۰/۰۷)	(۰/۶۰۵)
A ₅	-	-	B ₅	-	-	C ₅	-	-	D ₅	(۰/۰۶۸)	(۰/۵۸۶)
شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i	شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i	شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i	شناسه	\tilde{Z}	\tilde{Z}_i
E ₁	(۰/۰۵۱۲)	(۰/۵)	F ₁	(۰/۰۴۹)	(۰/۴۷۸)	G ₁	(۰/۰۴۲)	(۰/۳۹۲)	H ₁	(۰/۰۳۳)	(۰/۳۰۴)
E ₂	(۰/۰۵۲)	(۰/۵۰۵)	F ₂	(۰/۰۴۸۱)	(۰/۴۷۱)	G ₂	(۰/۰۴۲۱)	(۰/۳۹۴)	H ₂	(۰/۰۳۴)	(۰/۳۰۶)
E ₃	(۰/۰۵۰۹)	(۰/۴۹۲)	F ₃	(۰/۰۴۸۳)	(۰/۴۷۴)	G ₃	(۰/۰۴۱۹)	(۰/۳۹)	H ₃	(۰/۰۳۲۱)	(۰/۳۰۱)
E ₄	(۰/۰۵۱)	(۰/۴۹۸)	F ₄	-	-	G ₄	(۰/۰۴۱۷)	(۰/۳۸۵)	H ₄	(۰/۰۳۳۵)	(۰/۳۰۸)
E ₅	(۰/۵۰۸)	(۰/۴۹)	F ₅	-	-	G ₅	(۰/۰۴۱۸)	(۰/۳۸۷)	H ₅	(۰/۰۳۱)	(۰/۲۹۹)

شده‌اند. در این مرحله، متغیرهای مربوط به کیفیت اوقات فراغت اجتماعی در روستاها که با شناسه‌های A_1 تا A_3 مشخص شده‌اند، دارای کمترین وزن‌های مربوط به فازی نسبی از سوی کارشناسان گردیده‌اند. در ادامه محاسبه تکنیک دلفی فازی برای شاخص‌ها و متغیرهای پژوهش، به محاسبه وزن فازی و غیرفازی نهایی اقدام شده است.

جدول ۶. محاسبه وزن فازی و غیر فازی برای متغیرهای پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

شناسه	وزن فازی	غیر فازی	شناسه	وزن فازی	غیر فازی	شناسه	وزن فازی	غیر فازی	شناسه	وزن فازی	غیر فازی
A_1	۰/۰۱۳۴	۰/۰۰۲۵	B_1	۰/۰۴۲۱	۰/۰۲۳	C_1	۰/۰۴۶۷	۰/۰۵۶	D_1	۰/۰۴۸	۰/۰۶۲
A_2	۰/۰۱۳۵	۰/۰۰۲۷	B_2	۰/۰۴۲۶	۰/۰۳۴	C_2	۰/۰۴۶۵	۰/۰۵۴	D_2	۰/۰۴۸۷	۰/۰۶۵
A_3	۰/۰۱۳۸	۰/۰۰۲۸	B_3	۰/۰۴۲۹	۰/۰۳۶	C_3	۰/۰۴۶۲	۰/۰۵۲	D_3	۰/۰۵۰۸	۰/۰۸۳
A_4	-	-	B_4	۰/۰۴۲۵	۰/۰۳۳	C_4	-	-	D_4	۰/۰۵۰۶	۰/۰۸۲
A_5	-	-	B_5	-	-	C_5	-	-	D_5	۰/۰۵	۰/۰۷۹
شناسه	وزن فازی	غیر فازی	شناسه	وزن فازی	غیر فازی	شناسه	وزن فازی	غیر فازی	شناسه	وزن فازی	غیر فازی
E_1	۰/۰۴۳۳	۰/۰۲۷	F_1	۰/۰۴۲۶	۰/۰۳۴	G_1	۰/۰۱۵۴	۰/۰۰۶۱	H_1	۰/۰۱۴۶	۰/۰۰۵۵
E_2	۰/۰۴۳۶	۰/۰۲۸	F_2	۰/۰۴۲۷	۰/۰۳۵	G_2	۰/۰۱۵۸	۰/۰۰۶۹	H_2	۰/۰۱۴۷	۰/۰۰۵۶
E_3	۰/۰۴۴۳	۰/۰۲۳	F_3	۰/۰۴۲۹	۰/۰۳۶	G_3	۰/۰۱۵۸	۰/۰۰۶۹	H_3	۰/۰۱۴۶	۰/۰۰۵۵
E_4	۰/۰۴۴۹	۰/۰۴۸	F_4	-	-	G_4	۰/۰۱۷	۰/۰۰۸	H_4	۰/۰۱۴۹	۰/۰۰۵۸
E_5	۰/۰۴۴۶	۰/۰۴۷	F_5	-	-	G_5	۰/۰۱۷	۰/۰۰۸	H_5	۰/۰۱۵۲	۰/۰۰۵۹

۵. بحث و نتیجه‌گیری

پایین‌بودن سطح زندگی در نواحی روستایی مسائل و مشکلات متعدد اجتماعی، اقتصادی و محیطی را در نواحی روستایی و نیز در شهرها به‌همراه داشته است. کیفیت زندگی مردم و مکان‌های روستایی به عوامل زیادی از جمله اشتغال، درآمد مناسب، دسترسی به خدمات مهم از جمله آموزش، بهداشت، سلامت، محیط طبیعی، امنیت و ... وابسته است. کیفیت زندگی مردم و مکان‌های شهری نیز به این عوامل وابسته می‌باشند؛ اما چالش‌های مربوط به سنجش رفاه و زندگی بهتر در نواحی شهری بسیار متفاوت با مناطق روستایی است. برخی از این چالش‌ها به شرایط کلان اقتصادی وابسته هستند؛ ولی برخی دیگر به چارچوب سازمانی و نهادی موجود در نواحی روستایی مربوط می‌باشند. عواملی مانند مقیاس کوچک و تراکم کم جمعیت سکونتگاه‌های روستایی، کاهش اشتغال و درآمد در بخش کشاورزی، فاصله زیاد، انزوای

جدول (۵) یافته‌های حاصل از ارزیابی وزن فازی نسبی برای متغیرهای شکل‌دهنده شاخص‌های هشت‌گانه اصلی پژوهش است. نتایج این مرحله برای متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که متغیرهای مربوط به سلامتی و بهداشت اجتماعی در روستاها که با شناسه‌های D_1 تا D_5 مشخص شده‌اند، همانند شاخص اصلی مربوط، در مرحله وزن‌گذاری فازی نسبی از سوی کارشناسان دارای بیشترین وزن‌های اولیه در این مرحله

محاسبه وزن فازی و غیرفازی برای متغیرهای پژوهش نشان می‌دهد که از دیدگاه کارشناسان متغیرهای زیرمجموعه شاخص کیفیت بهداشت و سلامتی اجتماعی در روستاها با شناسه D_1 تا D_5 دارای بیشترین وزن‌ها در وزن حداکثر فازی و وزن غیرفازی نهایی شده‌اند. این نشان می‌دهد که از دیدگاه اعضای شورای اسلامی دستیابی به کیفیت زندگی در نواحی روستایی شهر دهگلان، اهمیت بیشتری در منطقه مورد مطالعه دارد. بعد از این شاخص و متغیرهای مربوط به آن، متغیرهای مربوط به شاخص کیفیت مسکن و ابعاد کالبدی که با شناسه‌های C_1 تا C_3 مشخص شده‌اند، دارای بیشترین وزن‌ها گردیده‌اند که نشانگر اهمیت این شاخص در ارتقای سطح کیفیت زندگی روستایی در منطقه مورد مطالعه است.

روستایی از اولویت‌های اصلی برای بهبود کیفیت زندگی این روستاها توجه به بخش بهداشت و بهبود کیفیت مسکن و زیرساخت‌های روستاهای حومه شهرستان دهگلان می‌باشد.

یادداشت‌ها

1. Epley and Menon
 2. Massam
 3. Bullock
 4. Packeti
 5. Hartman
 6. Morison
 7. Codach
 8. Fuzzy Delphi Analytical Hierarchy Process
 9. Ventegodt, Merrick, & Andersen
 10. Kamp, Leidelmeijer, Marsman, & Hollander
 11. Tourism Center & Department of Forest Resources University of Minnesota
 12. Neo liberalism
- این رویکرد بعد از مشخص شدن ناکارآمدی رویکرد خردگرایی توسعه بعد از دهه‌های ۶۰ و ۷۰ در قرن بیستم در غرب شکل گرفت که همزمان با روی کار آمدن تاچر در انگلستان و ریگان در آمریکا بود.
13. Welfare economic
- اشاره به رویکرد اقتصادی، اجتماعی و برنامه‌ریزی غرب در نیمه اول قرن بیستم دارد که به دوران اقتصاد رفاه یا لیبرالیسم اولیه معروف می‌باشد که از نظریات اقتصادی کینز تبعیت می‌کرد.
14. Best, Cummins, & Lo
 15. Brown, Bowling, & Flynn
 16. Pal & Kumar

جغرافیایی، ضعف راه‌های ارتباطی و سیستم حمل‌ونقل مناسب و کارآمد، اجرای سیاست‌های لازم برای بهبود کیفیت زندگی روستایی را پیچیده‌تر می‌کند؛ بنابراین، ارزیابی کیفیت زندگی می‌تواند به عنوان ابزاری نیرومند برای نظارت بر برنامه‌ریزی توسعه در جامعه استفاده شود و به برنامه‌ریزان برای نظارت بر اجتماع، ارزیابی اثربخشی و کارایی سیاست‌ها و برنامه‌های جدید کمک کند؛ زیرا، ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، محیطی و سلامت جامعه را دربر می‌گیرد. در این راستا، در پژوهش حاضر با استفاده از روش‌های ترکیبی تحلیل تصمیم‌گیری چندمعیاره، به ارزیابی و سنجش کیفیت زندگی روستاهای مورد مطالعه بر اساس ۳۳ متغیر در ۸ شاخص اصلی پرداخته شده است. نتایج این پژوهش می‌تواند برنامه‌ریزان را در شناسایی اولویت‌های توسعه و بهبود کیفیت زندگی بر اساس نظر متخصصان که از ساکنان اصلی روستاهای مورد مطالعه می‌باشند، یاری رساند. یافته‌های پژوهش در ارزیابی کیفیت زندگی و اولویت‌های بهبود کیفیت آن، نشان می‌دهد که کیفیت بهداشت و سلامتی اجتماعی با امتیاز ۰/۳۱۱ دارای بیشترین اهمیت و بعد از آن، کیفیت مسکن و ابعاد کالبدی با امتیاز ۰/۲۸۹ و کیفیت زیرساخت‌های روستایی با امتیاز ۰/۱۲۱ در رتبه‌های دوم و سوم اهمیت شاخص‌های کیفیت زندگی در روستاها از شوراهای ساکنان روستاهای مورد مطالعه هستند؛ بر این اساس، از دیدگاه ساکنان

کتابنامه

۱. پورطاهری، م.، رکن‌الدین افتخاری، ع.، و فتاحی، ا. (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی (نمونه موردی: دهستان خاوه شمالی استان لرستان). *پژوهش‌های جغرافیایی انسانی*، ۴۳ (۷۶)، ۳۰-۱۳.
۲. خوارزمی، ش. د. (۱۳۸۳). کیفیت زندگی و الزامات عصر دیجیتال در ایران. *روزنامه اعتماد*، (۱۳۸۴/۸/۲۴).
۳. رضوانی، م. ر.، شکیبا، ع. ر.، و منصوریان، ح. (۱۳۸۷). ارزیابی کیفیت زندگی در نواحی روستایی. *فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی*، (۳۰ و ۳۱)، ۳۵-۵۹.
۴. رضوانی، م. ر.، منصوریان، ح.، و احمدی، ف. (۱۳۸۸). ارتقای روستاها به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی (مطالعه موردی: شهرهای فیروزآباد و صاحب در استان‌های کردستان و لرستان). *پژوهش‌های روستایی*، ۱ (۱)، ۶۶-۳۳.
۵. رکن‌الدین افتخاری، ع.، فتاحی، ا.، و حاجی‌پور، م. (۱۳۹۰). ارزیابی توزیع فضایی کیفیت زندگی در مناطق روستایی (مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان دلفان). *پژوهش‌های روستایی*، (۲)، ۹۴-۶۹.
۶. عطایی، م. (۱۳۸۹). *تصمیم‌گیری چندمعیاره فازی*. شاهرود: انتشارات دانشگاه صنعتی شاهرود.
۷. کوكبی، ا.، پورجعفر، م. ر.، و تقوایی، ع. ا. (۱۳۸۴). برنامه‌ریزی کیفیت زندگی شهری در مراکز شهری، تعارف و شاخص‌ها. *جستارهای شهرسازی*، ۳ (۱۲)، ۱۳-۶.
۸. لطفی، ص. (۱۳۸۸). مفهوم کیفیت زندگی شهری: تعاریف، ابعاد و سنجش آن در برنامه‌ریزی شهری. *فصلنامه علمی-پژوهشی جغرافیایی انسانی*، ۱ (۴)، ۸۰-۶۵.

۹. موحد، ع.، و احمدی، ع. (۱۳۹۲). مسیریابی گردشگران در بافت‌های تاریخی با رویکرد حفاظت و احیای این بافت‌ها با استفاده از GIS (نمونه موردی: سنندج). *فصلنامه علمی پژوهشی محیط‌شناسی*، ۳۹ (۱)، ۹۳-۱۰۰.
۱۰. نقوی، م. (۱۳۹۱). سنجش کیفیت زندگی نواحی روستایی با معیار فاصله از مرکز شهر با استفاده از مدل TEV، تکنیک بردار ویژه (نمونه موردی: روستاهای چهار قلعه ی شهرستان بهشهر). *فصلنامه علمی پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی*، ۲ (۲)، ۱۳۸-۱۲۳.
11. Best, C. J., Cummins, R. A., & Lo, S. K. (2000). The quality of rural and metropolitan life. *Australian Journal of Psychology*, 52(2), 69-74.
12. Brown, J., Bowling, A., & Flynn, T. (2004). *Models of quality of life: A taxonomy, overview and systematic review of the literature*. Retrieved from <http://discovery.ucl.ac.uk/1643/>
13. Bullock, S. J. R. (2004). *An analysis of technology quality of life in rural west Texas community*. Retrieved from <https://repositories.tdl.org/ttu-ir/handle/2346/21401>
14. Codach, L. (2009). *Rural life and rural technology*. UK: Rural planning development commitment in United Kingdom.
15. Dehdari, T. (2001). *The effect of health education on quality of life of open- heart surgery patients* (Master's thesis), University of Tarbeat, Iran.
16. Epley, D., & Menon, M. (2008). A Method of assembling cross-sectional indicators into a community quality of life. *Social Indicator Research*, 88(2), 281-296.
17. Hartman, B. (2006). Rural management challenge and planning overview. *Development progress*, 2(23), 21-33.
18. Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G., & Hollander, A. (2003). Urban environmental quality and human well-being towards a conceptual framework and demarcation of concepts. *Landscape and Urban Planning*, 65, 5-18.
19. Kordzanganeh, J. (2006). *Study of health related quality of life in aged people who were 60 or more (A Case Study in Ramhormoz City)* (Master's thesis), University of Tehran, Iran.
20. Massam, B. H. (2002). Quality of life pubic planning and private living. *Progress in Planning*, 58(1), 141-227.
21. Morison, K. (2005). Quality of life in non-developed rural region: Case study: Netherlands. *Rural development conference*. Netherland.
22. Packeti, A. (2011). Rural development and rural quality of life challenge. *Journal of Rural Study and Development*, 18(1), 10-28.
23. Pal, A. K., & Kumar, U. C. (2005). Quality of life concept for the evaluation of societal development of rural community in west Bangal, India. *Rural development*, 15(2), 83-93.
24. Tourism Center & Department of Forest Resources University of Minnesota (2013). *Quality of life: Assessment for transportation performance measures*. Retrieved from <http://www.dot.state.mn.us/research/TS/2013/201305.pdf>
25. Ventegodt, S., Merrick, J., & Andersen, N. J. (2003). Quality of life theory: An integrative theory of the global quality of life concept. *The Scientific World Journal*, 3(1), 1030-1040.

Survey Attitudes of Council Members' of Rural Relative to the Preference Quality of Life in Rural Areas (Case Study: Villages of Dehgolan County)

Vahid Reyahi¹- Atefeh Ahmadi²- Hadi Alizadeh³- Zohre Ghadermarzi⁴

1-Associate prof., Geography and rural planning, Kharazmi University, Tehran, Iran

2- Ph.D. Student of Geography and rural planning, Kharazmi University, Tehran, Iran

3- Ph.D. Student of Geography and urban planning, Shahid Chamran University of Ahvaz, Tehran, Iran

4- MSc.in Geography and Rural planning, Kharazmi University, Tehran, Iran

Received: 2 Sept 2013 Accepted: 4 Feb 2014

Abstract

Purpose: The goal of this study is to survey attitudes of council members' of rural relative to the preference quality of life in rural areas of Villages of Dehgolan in Kurdistan province. It reveals the priority of indices in terms of the quality of life improvement in this region.

Methodology: This study was descriptive - analytical. Data was collected through a questionnaire survey. The study area is 13 villages located in Dehgolan in Kurdistan province. To find the priorities of indices in terms of the quality of life improvement, the comments of 26 of council members were considered. For data analysis obtained from expert opinions the AHP model of fuzzy Delphi (FDAHP) is used.

Finding: The obtained results show that the indicators of social health and weight of the weight is minimum, average and maximum. And with 0.311 weight defuzzification preference among the highest quality of life scales in rural from the perspective of experts are selected villages After the physical dimensions of the housing quality index identifier C with 0.289 And quality of rural infrastructure identifiers F and 0.121 fuzzy ranking second and third priority is the rural quality of life between 13 village can be studied.

Research limitation: One of the main challenges of this study was that there were no documented standards for defining the quality of life.

Original/value: The importance of this study is to examine the objective and subjective aspects quality of life. It has achieved remarkable results in both aspects.

Keyword: Quality of life, Quality of life indicators, Methods of multi-criteria decision analysis, Dehgolan.

How to cite this article:

Reyahi, V., Ahmadi, A., & Alizadeh, H., Ghadermarzi, Z. (2014). Survey attitudes of council members' of rural relative to the Preference quality of life in rural areas (Case study: Villages of Dehgolan County). *Journal of Research & Rural Planning*, 3(6), 55-64.

URL <http://jrrp.um.ac.ir/index.php/RRP/article/view/25346>

ISSN: 2322-2514

eISSN: 2383-2495